

Koggen, Kooplieden en Kantoren

De Hanze, een praktisch netwerk

Onder redactie van HANNO BRAND en EGGE KNOL

De Hanze heeft een magische klank, een klank van samenwerking, wederzijds vertrouwen, van individuele steden die zich ontplooiden en een internationaal handelsnetwerk dat in het middeleeuwse Europa zijn weerga niet kende. Het bestond uit ongeveer tweehonderd steden in het noorden van het Duitse Rijk waar Nederland tot 1648 formeel ook toe behoorde. Deze bundel beoogt de lezer een gevarieerd en modern beeld te geven van het functioneren van de Hanze als belangengemeenschap en kooplieden-netwerk dat bijna vierhonderd jaar zijn stempel drukte op handel en politiek van het Noord- en Oostzeegebied.

Inhoud: VOLKER HENN, Het ontstaan van de Hanze HANNO BRAND, De slagkracht van de 'stedenhanze' CARSTEN JAHNKE, De Hanze en de Europese economie in de middeleeuwen DICK DE BOER, Kooplieden-netwerken en de Hanze STUART JENKS, Concurrentie JUSTYNA WUBS-MROZEWICZ, De kantoren van de Hanze: Bergen, Brugge, Londen en Novgorod BERT LOOPER, De Nederlandse Hanzesteden: scharnieren in de Europese economie 1250-1550 ANDRÉ F.L. VAN HOLK, Maritieme archeologie van de kogge J.A. WESTSTRATE, Handel en transport over land en rivieren HERMAN NIEBAUM, Taal en communicatie in het Hanzegebied JEROEN BENDERS, De stad Groningen en de Hanze tot het eind van de zestiende eeuw ROLF HAMMEL-KIESSOW, Hoe de Hanze verdween en weer opleeft Noten Over de auteurs

Zie ook: Bostoën, *Bonis in bonum. Johan Radermacher de Oude (1538-1617), humanist en koopman*, ISBN 90-6550-155-X, €13,-; Weststrate, *In het kielzog van moderne markten. Handel en scheepvaart op de Rijn, Waal en IJssel, ca. 1360-1560*, ISBN 978-90-8704-033-8, €29,-; Wubs-Mrozewicz, *Traders, Ties and Tensions. The Interaction of Lübeckers, Overijsslers and Hollanders in Late Medieval Bergen*, ISBN 978-90-8704-041-3, €35,-

±230 blz., ±€20,-
ISBN 978-90-8704-113-7
gebonden, geïllustreerd (kleur)
reeks GHS deel 4
verschijnt augustus 2009
NUR 684/696

LYDEKE VAN BEEK

Leken trekken tot Gods woord

Dirc van Herxen (1381-1457) en zijn Eerste Collatieboek

In deze studie, die zich beweegt op het snijvlak van letterkunde, geschiedenis en theologie, staat de Zwolse auteur Dirc van Herxen, een van de voor mannen van de Moderne Devotie, centraal. Zijn oeuvre mag beschouwd worden als het omvangrijkste en veelzijdigste van alle auteurs uit de kring van de broeders van het gemene leven. Naast tal van Latijnse werken schreef Dirc van Herxen ook het volkstalige *Eerste Collatieboek*. Met dit boek wilde hij leken die meer verlangden dan de traditionele diensten die de Kerk bood, onderwijzen en toerusten in zaken van geloof en leven.

In *Leken trekken tot Gods woord* onderwerpt Lydeke van Beek het *Eerste Collatieboek* aan een letterkundige analyse, tegen de achtergrond van de laatmiddeleeuwse religieuze en stedelijke cultuur – niet alleen in Zwolle, maar ook in Amersfoort en de regio rond de (huidige Duitse) stad Goch, waar het werk weerklinkt vond.

Zie ook: Breure, *Doodsbeleving en levenshouding. Een historisch-psychologische studie betreffende de Moderne Devotie in het IJsselgebied in de 14^e en 15^e eeuw*, ISBN 90-6550-211-4, €32,-; Engen, *De derde orde van Sint-Franciscus in het middeleeuwse bisdom Utrecht. Een bijdrage tot de institutionele geschiedenis van de Moderne Devotie*, ISBN 90-6550-920-8, €39,-; Weiler, *Het morele veld van de Moderne Devotie, weerspiegeld in de Gnotosolitos parvus van Arnold Gheyloven van Rotterdam, 1423. Een Summa van moraaltheologie, kerkelijk recht en spiritualiteit voor studenten in Leuven en Deventer*, ISBN 90-6550-936-4, €37,-

±320 blz., ±€29,-
ISBN 978-90-8704-115-1
ingenaaid, geïllustreerd
reeks MSB deel 120
verschijnt november 2009
NUR 684/704

De abtenkroniek van Aduard

Editie, vertaling en studies

Onder redactie van JAAP VAN MOOLENBROEK en J.A. (HANS) MOL, met medewerking van JAKOB LOER

De cisterciënzer abdij van Aduard was een klooster van formaat in middeleeuws Nederland. Ze bezat de grootste kerk van het Noorden en was met haar grondbezit van bijna 6.000 hectare aan vruchtbare kleigrond rijker dan Egmond of Rolduc. Aduard genoot verder faam als centrum van geleerdheid in de late vijftiende eeuw. Omdat het kloosterarchief vrijwel geheel verloren is gegaan, is de belangrijkste geschiedbron nu een in het Latijn geschreven abtenkroniek. In deze bundel wordt daarvan een nieuwe wetenschappelijke uitgave met parallelvertaling gepresenteerd, geflankeerd door een achttal bijdragen over verschillende aspecten van de abdijschiedenis.

Inhoud: *Tekstuutgave:* HILDO VAN ENGEN/JAAP VAN MOOLENBROEK, Editie en vertaling, met inleiding tot de handschriften, auteurs en redacties *Artikelen:* JAAP VAN MOOLENBROEK, De abtenkroniek: geleerdheid en devotie in een overgangstijd FOLKERT BAKKER†/RENÉE NIP, Aduard en de orde van Cîteaux CHARLES CASPERS, Heilig Aduard: godsdienstig centrum en cultusoord JAN DELVIGEN/HANS MOL, Aduard, het land en het water JAKOB LOER, De abtenkroniek en de bouw van het klooster HANS MOL, Bezitsverwerving en goederenbeheer OEBELE DE VRIES, Aduard in het politieke krachtenveld JAAP VAN MOOLENBROEK, Beredeneerde lijst van abten 1192-1594

Zie ook: *Kroniek van het klooster Bloemhof te Wittewierum*, ISBN 90-6550-227-0, €42,-; *Lamboij, Sibrandus Leo en zijn abtenkronieken van de Friese premonstratenzerkloosters Lidlum en Mariëngaarde. Een nadere studie, editie en vertaling*, ISBN 978-90-8704-007-9, €45,-; *Vitae Abbatum Orti Sancte Marie. Vijf abtenlevens van het klooster Mariëngaarde in Friesland*, ISBN 90-6550-672-1, €42,-

±352 blz., ±€30,-
ISBN 978-90-8704-116-8
gebonden, geïllustreerd
(deels kleur)
reeks MSB deel 121
verschijnt december 2009
NUR 684/704

Het Wiesbadense handschrift

Handschrift Wiesbaden, Hessisches Hauptstaatsarchiv, 3004 B 10

Kritische editie bezorgd door HANS KIENHORST en KEES SCHEPERS

Met deze uitgave van het Wiesbadense handschrift – de eerste kritische editie in de reeks Middeleeuwse Verzamelhandschriften uit de Nederlanden – wordt een even unieke als onbekende collectie Middelnederlandse geestelijke literatuur in proza en op rijm ontsloten. De omvangrijke codex in folio werd rond 1410 in een Vlaams-Brabants grensgebied vervaardigd. De kopiïsten en samenstellers vormden vermoedelijk een groep van stedelijke leken die zich toelieden op een oprecht religieus leven. De teksten getuigen van drie belangstellingssferen: catechetische instructie, apocalyptiek en leken-spiritualiteit. Wat opvalt, is de kritische stellingname tegenover de seculiere geestelijkheid.

Zeer bijzonder is het feit dat het handschrift pre-Eyckiaanse tekeningen bevat. De meeste zijn op losse bladen gelijmd, die al bij de samenstelling her en der in de codex werden ingevoegd. Reproducties van deze afbeeldingen zijn opgenomen in een apart kleurenkatern. Mede hierdoor is de uitgave niet alleen voor medioneerlandici en andere mediëvisten maar ook voor kunsthistorici van belang.

±416 blz., ±€35,-
ISBN 978-90-8704-126-7
gebonden, geïllustreerd
(deels kleur)
reeks MVN deel 10
verschijnt december 2009
NUR 621/684

Zie ook: Het Gaesdonckse-tractatenhandschrift. Olim hs. Gaesdonck, Collegium Augustinianum, ms. 16, ISBN 90-6550-787-6, €30,-; Het handschrift-Borgloon. Hs. Amsterdam, Universiteitsbibliotheek (UvA), I A 24, l, m, n, ISBN 90-6550-030-8, €28,-; Het handschrift-Jan Philippz. Hs. Berlijn, Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz, Germ. Qu. 557, ISBN 90-6550-020-0, €21,-; Het Hartebok. Hs. Hamburg, Staats- und Universitätsbibliothek, 102c in scrinio, ISBN 90-6550-663-2, €23,-; Het Tübingse Sint-Geertruihandschrift. Hs. Tübingen, Universitätsbibliothek, Me.IV.3, ISBN 90-6550-021-9, €20,-

De reis van Sint Brandaan

Kritische editie en hertaling van de tekst uit het Comburgse handschrift & vertalingen van de Latijnse, Franse en Duitse Brandaan-teksten

Ingeleid, vertaald en uitgegeven door LUDO JONGEN,
JULIA SZIRMAI en JOHAN WINKELMAN

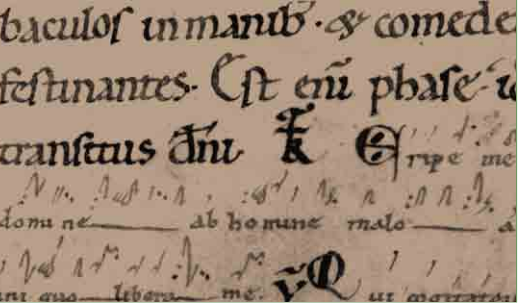
De twaalfde-eeuwse Reis van Sint Brandaan behoort zonder enige twijfel tot de toppers van de Middelnederlandse letterkunde. De zwerftocht die de Ierse abt als straf voor zijn ongelof in de wonderen van God volbracht en die hem tot het eind van de destijds bekende wereld voerde, heeft tot in de achttiende eeuw zeelui geïnspireerd op zoek te gaan naar het aards paradijs. Daar zou Sint Brandaan namelijk oorspronkelijk naar op zoek zijn geweest.

De zeereis van Sint Brandaan heeft niet alleen zijn sporen achtergelaten in de Nederlandstalige letterkunde van de Middeleeuwen. Ook in het Latijn, Frans en Duits zijn versies van dit verhaal overgeleverd. In dit boek worden vertalingen van deze Latijnse, Frans en Duitse teksten gepresenteerd, samen met een editie van de Middelnederlandse tekst uit het Comburgse handschrift die eveneens vergezeld gaat van een hertaling in modern Nederlands.

Zie ook: *Het Comburgse handschrift*. Hs. Stuttgart, Württembergische Landesbibliothek, Cod. poet. et phil. 2° 22, ISBN 90-6550-025-1, €66,-; *Ferguut*, ISBN 90-6550-061-2, €21,-; *Het handschrift-Van Hulthem*. Hs. Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België, 15.589-623, ISBN 90-6550-060-X, €66,-; *Het leven van de heilige bisschop Sint Ludger*, ISBN 978-90-8704-089-5, €13,-; *Strijbosch, De bronnen van 'De Reis van Sint Brandaan'*, ISBN 90-6550-270-X, €27,-; *Van den vos Reynaerde*, ISBN 90-6550-675-6, €20,-

±240 blz., ±€19,-
ISBN 978-90-8704-137-3
ingenaaid, geïllustreerd
reeks MT deel 11
verschijnt december 2009
NUR 621/684

PETER GUMBERT IIMM

Illustrated Inventory of Medieval Manuscripts in Latin Script in
the Netherlands

In samenwerking met de Universiteitsbibliotheek Leiden

De BPL-collectie van de Leidse Universiteitsbibliotheek is een van de rijkste en waardevolste collecties middeleeuwse handschriften van Nederland, met alleen al zo'n dertig handschriften uit de negende eeuw. De bestaande catalogus, van 1912, is in alle opzichten ontoereikend. De collectie, inclusief de honderden zo goed als onbekende fragmenten, wordt hier ontsloten door middel van een inventaris van een volstrekt nieuwe opzet. Voor ieder van de 1500 items is er niet alleen een beknopte beschrijving, met meer aandacht dan gewoonlijk voor codicologische aspecten, maar vooral ook een afbeelding – een klein stukje, maar op ware grootte –, zodat men een voorstelling van het handschrift kan krijgen en de inventaris tevens als het ware een paleografische atlas wordt.

In een apart deeltje wordt de aan deze inventaris ten grondslag liggende methode toegelicht en verantwoord. Andere inventarissen volgens hetzelfde plan zijn in voorbereiding.

±380 blz. in 2 dln, ±€40,-
ISBN 978-90-8704-112-0
POD, geïllustreerd
verschijnt september 2009
NUR 684/615

Zie ook: *Artes in context. Opstellen over het handschriftelijk milieu van Middel nederlandse artistiek teksten*, ISBN 90-6550-804-X, €16,-; *Catalogus van de handschriften aanwezig in de Bibliotheek Arnhem*, ISBN 90-6550-083-9, €28,-; *Middeleeuwse verzamelhandschriften uit de Nederlanden. Congres Nijmegen 14 oktober 1994*, ISBN 90-6550-285-8, €19,-; *Opstellen over de Koninklijke Bibliotheek en andere studies*, ISBN 90-6550-303-X, €47,-; *Synghel, 'Actum in camera scriptorium oppidi de Buscoducis'. De stedelijke secretarie van 's-Hertogenbosch tot ca. 1450*, ISBN 978-90-6550-963-5, €42,-

Middeleeuwse Magister

Feestbundel aangeboden aan Árpád P. Orbán bij zijn emeritaat

Onder redactie van MARIKEN TEEUWEN en ELS ROSE

De reikwijdte van het middeleeuwse onderwijs is enorm. Zoals de apostelen lichtende voorbeelden waren voor de middeleeuwse mens, zo was ook de extravagante en nu obscure laatantieke auteur Martianus Capella met zijn boek vol pagane wijsheid een bron van kennis en inspiratie. In deze bundel worden verschillende uithoeken van de wereld van onderwijs, geleerdheid en zelfontplooiing in de Middeleeuwen bezocht. De reis gaat van de zesde eeuw naar de vijftiende: van de instructies voor goed leiderschap van Gregorius de Grote tot de briefwisseling tussen de *magister primus* van de Zwolse stadsschool Johannes Cele en Geert Grote, de voorman van de moderne devoten. De bijdragen bieden een boeiende kijk in de wereld van de middeleeuwse magister.

Inhoud: *Gebruikte afkortingen* MARIKEN TEEUWEN/ELS ROSE, Woord vooraf MARY GARRISON, *Liaisons dangereuses*. Hiërarchie, respect en *amicitia* aan het Karolingische hof MARIKEN TEEUWEN, *Verleid door heidense dichters*. De ambivalente houding van Karolingische geleerden jegens de antieken LIA COUWENBERG, *Dido leeft!* Een klassieke schoolheldin beweend, bezongen en verbeeld ELS ROSE, *Doctores fidei*. De apostelen als leermeesters van het geloof EDDIE VETTER, *Guido van Arezzo en het nieuwe leren* NIENKE VOS, *Het meesterschap van Anselmus* WILKEN ENGELBRECHT, *Magister Arnulf van Orléans als wispelturige classicus* JOSÉ VAN AELST, *Van de leerling die meester wordt* RIJCKLOF HOFMAN, *Johan Cele (1343-1417) en de bloei van de Latijnse school te Zwolle* TRUDY LEMMERS, *Leiderschap in de eenentwintigste eeuw*. Een verkenning van het model van Gregorius de Grote *Over de auteurs*

Zie ook: *Bange, Moraliteit saelt wesen. Het laatmiddeleeuwse moralistisch discours in de Nederlanden*, ISBN 978-90-6550-961-1, €27,-; *Den duytschen Cathoen. Naar de Antwerpse druk van Henrick Eckert van Homberch*, ISBN 90-6550-028-6, €20,-; *Pansters, De kardinale deugden in de Lage Landen, 1200-1500*, ISBN 9788-90-8704-001-7, €29,-; *Scholing in de middeleeuwen*, ISBN 90-6550-264-5, €23,-

223 blz., €25,-
ISBN 978-90-8704-082-6
ingenaaid, geïllustreerd
(deels kleur)
reeks MSB deel 117
reeds verschenen
NUR 684/694

SIMON GROENVELD

Unie – Bestand – Vrede

Drie fundamentele wetten van de Republiek der Verenigde Nederlanden

In samenwerking met H.L.PH. LEEUWENBERG en H.B. VAN DER WEEL en het Nationaal Archief

De staat van de Zeven Verenigde Provinciën ontstond in een tijd waarin bestuurlijke structuren en regelgeving in heel Europa in ontwikkeling waren. Men formuleerde 'fundamentele wetten' die uitgangspunt werden voor verdere wetgeving. In dit boek worden drie van zulke Noord-Nederlandse teksten integraal gepubliceerd: de Unie van Utrecht,

het Twaalfjarig Bestand en de Vrede van Munster. Iedere tekst is voorzien van een afzonderlijke inleiding waarin bepaalde aspecten van het document nader worden belicht.

De Unie van Utrecht (1579) was een poging om gezamenlijk op te treden tegen de Spaanse troepen. De gewesten bleven zelfstandig, maar kwamen overeen defensie, belasting en godsdienst collectief te regelen. Op 9 april 1609 werd het Twaalfjarig Bestand afgesloten. In het wapenstilstandstraktaat werd de jonge staat gedurende een niet nader gespecificeerde periode als zelfstandig erkend. De Vrede van Munster (1648) maakte een einde aan de Tachtigjarige Oorlog en bevestigde de soevereiniteit van de Zeven Provinciën.

±196 blz., ±€19,-
ISBN 978-90-8704-127-4
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt september 2009
NUR 685/697

Zie ook: Baute, *Cort relaas sedert den jare 1609. De avonturen van een Zeeuwse koopman in Spanje tijdens de Tachtigjarige Oorlog*, ISBN 90-6550-171-1, €13,-; Gelderen, *Op zoek naar de Republiek. Politiek denken tijdens de Nederlandse Opstand (1555-1590)*, ISBN 90-6550-108-8, €13,-; Hulzen, *De Grote Geus en het falende Driemanschap*, ISBN 90-6550-500-8, €16,-; Janssen, *Het stokje van Oldenbarnevelt*, ISBN 90-6550-455-9, €10,-; Kaptein, *De Beeldenstorm*, ISBN 90-6550-459-1, €10,-; Kloek, *Kenau. De heldhaftige zakenvrouw uit Haarlem (1526-1588)*, ISBN 90-6550-456-7, €10,-

MARTIN BERENDSE EN PAUL BROOD

In 21 stappen vrij onverveerd

Constitutionele topstukken uit het Nationaal Archief

Uitgave in samenwerking met het Nationaal Archief

Op 9 april 1609 werd het Twaalfjarig Bestand gesloten tussen de Republiek der Verenigde Nederlanden en de Spaanse koning Filips III. Deze wapenstilstand in de Tachtigjarige Oorlog betekende feitelijk erkenning van Nederland als zelfstandige natie. Een moment van geweldige betekenis, vergelijkbaar met de Amerikaanse *Declaration of Independence* uit 1776.

De inwoners van de Lage Landen bij de zee hebben echter meer belangrijke stappen gezet op weg naar zelfstandigheid. De 'fundamentele wetten' die daarvan getuigen, worden zorgvuldig bewaard in het Nationaal Archief. In deze fraaie uitgave worden eenentwintig van onze 'Charters of Freedom' beschreven en afgebeeld. Het oudste document, het Groot Privilege uit 1477, gaat over eenheid in de overheidsorganisatie in de toenmalige Nederlanden. In de *Algemene herziening van de grondwet van 1983*, het jongste stuk, is als een van de nieuwe artikelen het verbod op discriminatie opgenomen. De eenentwintig topstukken verbeelden samen de wording van Nederland als staat, als natie.

Zie ook: 1648. *De Vrede van Munster. Handelingen van het herdenkingscongres te Nijmegen en Kleef*, 28-30 augustus 1996, ISBN 90-6550-154-1, €22,-; Bos, *Soevereiniteit en religie. Godsdienstvrijheid onder de eerste Oranjevorsten*, ISBN 978-90-8704-095-6, €39,-; Glissenaar, *Indië verloren, rampspoed geboren*, ISBN 90-6550-460-5, €10,-; Linggadjati [=PM 9 (2007) 2], geen ISBN, €19,-; *Verzameld verleden. Gedenkwaardige momenten en figuren uit de vaderlandse geschiedenis*, ISBN 90-6550-465-6, €15,-; Wal, *Een aanvechtbare en onzekere situatie. De Nederlandse Hervormde Kerk en Nieuw-Guinea 1949-1962*, ISBN 90-6550-905-4, €29,-

64 blz., €10,-
ISBN 978-90-8704-103-8
gebonden, geïllustreerd (kleur)
reeds verschenen
NUR 680/697

CORNELIS DEKKER en ROLAND BAETENS **Geld in het water**

*Antwerps en Mechels kapitaal in Zuid-Beveland
na de stormvloeden in de zestiende eeuw*

De strijd tegen het water – en dikwijls ook om het water – is een constante in de Zeeuwse geschiedenis. Deze studie is gewijd aan de stormvloeden in de zestiende eeuw en de gevolgen

daarvan voor bewoners en bestuurders van met name Zuid-Beveland. De overstromingen hebben het landschap en de loop van de Schelde diepgaand beïnvloed. Voor de herdijking van ondergelopen land was veel kapitaal nodig. Dat werd verschaft, via leningen en beleggingen, door zo'n 250 kooplieden, financiers en patriciërs uit Antwerpen en Mechelen, waaronder de absolute top van de internationale handelswereld uit die tijd. Prosopografisch onderzoek naar deze beleggers verschaft inzicht in de familiale en zakelijke netwerken die achter hun optreden schuil gingen.

De interdisciplinaire – historisch-geografische, waterstaatkundige en sociaal-economische – benadering en het grensoverschrijdende karakter werpen een nieuw licht op de relatie Zeeland-Brabant op een scharniermoment in de geschiedenis van de Nederlanden.

±352 blz., ±€29,-
ISBN 978-90-8704-123-6
gebonden, geïllustreerd
verschijnt december 2009
NUR 685/696

Zie ook: *Borsele Bourgondië Oranje. Heren en markiezen van Veere en Vlissingen 1400-1700*, ISBN 978-90-8704-005-5, €25,-; *Cartularium van de heren van Veere uit het geslacht van Borsele 1282-1481, 1555*, ISBN 978-90-8704-004-8, €29,-; *Henderikx, Land, water en bewoning. Waterstaats- en nederzettingsgeschiedenis in de Zeeuwse en Hollandse delta in de Middeleeuwen*, ISBN 90-6550-656-x, €35,-; *Kuipers/Swiers, Het verhaal van Zeeland*, ISBN 90-6550-843-0, €25,-; *Rooze-Stouthamer, De opmaat tot de Opstand. Zeeland en het centraal gezag (1566-1572)*, ISBN 978-90-8704-091-8, €25,-

KAREL BOSTOEN

Hart voor Leiden

Jan van Hout (1542-1609): stadsbestuurder, innovator en dichter

Jan van Hout is een fenomeen. Door de innoverende en rusteloze activiteiten die hij ontplooidde als stadssecretaris, maakte hij van het zestiende-eeuwse Leiden een moderne stad waarin ruimte was voor alle geloofsovertuigingen. Hij wist nieuwe soorten nijverheid en werkkrachten van buiten aan te trekken en was nauw betrokken bij de op- en inrichting van de universiteit. Ook legde hij de grondslag voor sociale voorzieningen van stadswegen. Naast zijn drukke werkzaamheden voor de stad, schreef hij gedichten. Terecht geldt hij als een vernieuwer van de Nederlandse poëzie.

Zijn tomeloze energie, die gepaard ging met grote nauwgezetheid en plichtsbetrachting, maakte dat hij heel wat tegenstand opriep. Te meer daar hij voorstander was van een aanpak gestoeld op praktische zin en gezond verstand, die inging tegen gemakzucht en slapte. Wat hem vooral voortdreef, zo maakt deze biografie duidelijk, was een grote liefde voor zijn vaderstad.

Zie ook: *Beelden van Leiden. Zelfbeeld en representatie van een Hollandse stad in de Vroegmoderne Tijd, 1550-1800*, ISBN 90-6550-926-7, €20,-; *Koppenol, Leids heelal. Het Loterijspel (1596) van Jan van Hout*, ISBN 90-6550-032-4, €41,-; *Meeteren, Op hoop van akkoord. Instrumenteel forumgebruik bij geschilbeslechting in Leiden in de zeventiende eeuw*, ISBN 90-6550-923-2, €35,-; *Noordam, Geringde buffels en heren van stand. Het patriciaat van Leiden, 1574-1700*, ISBN 90-6550-127-4, €13,-; *Sluijter, 'Tot circaet, vermeerderinge ende heerlyckmaekinghe der universiteyt'. Bestuur, instellingen, personeel en financiën van de Leidse universiteit, 1575-1812*, ISBN 90-6550-754-X, €32,-

±128 blz., ±€14,-
ISBN 978-90-8704-118-2
ingenaaid, geïllustreerd
(deels kleur)
reeks ZPR deel 28
verschijnt december 2009
NUR 685/621

Vrouwen rondom Constantijn Huygens

[Verschijnt tevens als themanummer van *De zeventiende eeuw* 25 (2009) 2]

Onder redactie van MIRJAM DE BAAR, ELS KLOEK en
AD LEERINTVELD

De fameuze secretaris van stadhouder Frederik Hendrik, de dichter, musicus en kunstkenner Constantijn Huygens (1596-1687), had wat met vrouwen. Dat kan worden afgeleid uit de talrijke gedichten en brieven die hij aan vrouwen heeft geschreven of van hen heeft ontvangen. Daarom organiseert Huygensmuseum Hofwijck in het voorjaar van 2010 in samenwerking met het stadsmuseum Leidschendam-Voorburg een verrassende expositie over de vrouwen rondom Constantijn Huygens. Ter begeleiding van deze tentoonstelling verschijnt deze bundel, tevens themanummer van *De zeventiende eeuw*.

Inhoud: MIEKE SMITS-VELDT portretteert Huygens' moeder Susanna Hoefnagel, LISA JARDIN geeft een scherp beeld van Huygens' jeugdliefde Dorothée van Dorp. FRANS BLOM laat Huygens' zusjes Geertruydt en Susanna tot leven komen. TON VAN STRIEN belicht Huygens muzikale vriendin Maria Casembroot. De geleerdste vrouw van de zeventiende eeuw, Anna Maria van Schuurman, wordt beschreven door KATLIJNE VAN DER STIGHELEN, terwijl NADINE AKKERMAN en MARGUÉRITE CORPORAAL de andere geleerde vrouw introduceren met wie Huygens contact had, Margaret Cavendish. Ook de adellijke dames komen aan bod in artikelen van NADINE AKKERMAN over Elisabeth van Boheemen en van INEKE HUYSMAN over Beatrix de Cusance.

±128 blz., €25,-

ISBN 978-90-8704-130-4
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt december 2009
NUR 685/621

Zie ook: *Brieven!* [=TNTL 124 (2008) 3], ISBN 978-90-8704-072-7, €15,-; Broekman, *De rol van de schilderkunst in het leven van Constantijn Huygens (1596-1687)*, ISBN 90-6550-854-6, €13,-; *Driehonderd brieven over muziek van, aan en rond Constantijn Huygens*, ISBN 978-90-6550-967-3, €95,-; *De gedichten van Tesselschade Roemers*, ISBN 90-6550-018-9, €17,-

FRANS-WILLEM KORSTEN

Sovereignty as Inviolability: Vondel's Theatrical Explorations in the Dutch Republic

Sovereignty was a key issue in the baroque, and especially in the Dutch Republic with its incredibly complicated political organisation. Consequently, sovereignty was explored in and through Joost van den Vondel's theatre plays. Vondel sensed a fundamental problem in the construction of Europe's politico-cultural 'house'. The questions he asked with respect to that construction concerned the relationship between theology and politics, including in terms of gender and culture. Because these questions could barely be considered explicitly, let alone actually discussed, they had to be presented through literature – theatre. A close reading of a number of plays reveals not only a pivotal discussion that concerns Vondel's own times, but also an on-going struggle in the European exploration of sovereignty. In that context, power and potency – a distinction made by Spinoza – determine the status of sovereignty that any body can acquire.

See also: Cordes, Jan Zoet, *Amsterdammer 1609-1674. Leven en werk van een kleurrijk schrijver*, ISBN 978-90-8704-028-4, €75,-; Fleurkens, *Stichtelijke lust. De toneelspelen van D.V. Coornhert (1522-1590) als middelen tot het geven van morele instructie*, ISBN 90-6550-397-8, €36,-; Konst, *Fortuna, Fatum en Providentia Dei in de Nederlandse tragedie 1600-1720*, ISBN 90-6550-745-0, €32,-; Prandoni, *Een mozaïek van stemmen. Verbeeldend lezen in Vondels Gysbreght van Aemstel*, ISBN 978-90-8704-022-2, €20,-; Schelvis/Vloed, *Jeneuer en wind. Leven, werk en wereld van Robert Hennebo (1686-1737)*, ISBN 978-90-6550-981-9, €13,-

±256 pp, ±€29,-
ISBN 978-90-8704-131-1
paper bound
appears september 2009
NUR 685/621

BERTUS WOUDA

Een stijgende stand met zinkend land

Vier waterbeheersingssystemen in de periode 1441-1800 in polder Nieuw-Reijerwaard

In de jaren 1440-1880 kende polder Nieuw-Reijerwaard vier opeenvolgende waterbeheersingssystemen. Deze systemen worden door Bertus Wouda beschreven. Het gaat dus niet om die ene poldermolen of die ene boezem, want die konden verdwijnen of worden vervangen zonder dat het waterbeheersingssysteem als zodanig veranderde.

Een stijgende stand met zinkend land vormt de neerslag van een kleinschalig onderzoek waarin de wisselwerking tussen de landschappelijke en maatschappelijke veranderingen een belangrijke rol speelt. De focus ligt hierbij op Ridderkerk en het omringende platteland. Met de opkomst van andere beleggingsmogelijkheden werd polder Nieuw-Reijerwaard voor de Dordtenaren van minder belang. Gaandeweg konden de lokale ingezetenen de macht naar zich toetrekken. In de zeventiende eeuw was er zelfs een Dordtse dijkgraaf die zijn eigen beheersgebied niet meer in durfde. Daarna werden de verhoudingen ook ten gunste van de lokale ingelanden geformaliseerd en bleef de invloed van de plaatselijke bestuurders toenemen.

±128 blz., ±€15,-

ISBN 978-90-8704-124-3
gebonden, geïllustreerd (kleur)
verschijnt september 2009
NUR 680/696

Zie ook: *Dam, Vissen in veenmeren. De sluisvisserij op aal tussen Haarlem en Amsterdam en de ecologische transformatie in Rijnland 1440-1530*, ISBN 90-70403-42-0, €28,-; *Delflands kaarten belicht*, ISBN 90-6550-094-4, €37,-; *Ingelanden als uitbaters. Sociaal-economische studies naar Oud-en Nieuw-Reijerwaard, een polder op een Zuid-Hollands eiland*, ISBN 90-6550-782-5, €15,-; *Mantel, De Mijzenpolder: duizend jaar veen en water*, ISBN 90-6550-844-9, €17,-; *Een schatkistje uit Reijerwaard. Paleografische atlas van de archieven van polder Oud- en Nieuw-Reijerwaard*, ISBN 90-6550-704-3, €32,-

HAN VAN ZWET

Lofwaerdighe dijkagies en miserabele polders

Een financiële analyse van landaanwinningprojecten in Hollands Noorderkwartier, 1597-1643

In de eeuwenlange strijd van onze voorouders tegen het water geldt het droogleggen van de grote Noord-Hollandse meren in de zeventiende eeuw nog altijd als een verbluffend staaltje van technisch vakmanschap en gedurfd ondernemerschap. Deze prestatie wordt doorgaans in verband gebracht met de VOC-mentaliteit van de toenmalige kooplieden, die dankzij het snel uitdijende handelsnetwerk veel kapitaal hadden vergaard. In *Lofwaerdighe dijkagies en miserabele polders* staan de kosten en baten van de bedijkingsactiviteiten centraal.

Han van Zwet beschrijft op heldere wijze de bij landaanwinning gevolgde aanpak, de problemen waar de bedijkers tegen aanliepen en de uitgaven waarvoor zij kwamen te staan. De investeringen en rendementen verschilden van polder tot polder. De animo tot deelname bleef echter onverminderd hoog. Op boeiende wijze laat Van Zwet zien hoe de initiatiefnemers van de verschillende projecten daar handig gebruik van maakten.

Zie ook: Gouw, *De landscheidingen tussen Delfland, Rijnland en Schieland*, ISBN 90-6550-306-4, €32,-; *De nieuwe waterstaatsgeschiedenis. De interactie tussen ecologie en economie in Holland* [=Holland 36 (2004) 3], geen ISBN, €15,-; Riet, 'Meeten, boren en besien.' *Turfwinning in de buitenrijnse ambachten van het Hoogheemraadschap van Rijnland 1680-1800*, ISBN 90-6550-883-X, 36,-; Zeischka, *Minerva in de polder. Waterstaat en techniek in het Hoogheemraadschap van Rijnland 1500-1865*, ISBN 978-90-8704-023-9, €35,-

552 blz., €45,-
ISBN 978-90-8704-106-9
ingenaaid, geïllustreerd
reeks AHR GS deel 37
verschijnt september 2009
NUR 685/696

JAN VAN DEN NOORT **Boeren, burgers en buitenlui**

Waterschapsgeschiedenis in de Brabantse Delta

Waterschappen zijn respectabele oude organisaties met wortels tot in de Middeleeuwen. Maar heel af en toe zit er een jonkie tussen, zoals Waterschap Brabantse Delta, amper vijf jaar oud. Maar achter dat jeugdige uiterlijk gaat een eeuwenoude geschiedenis schuil. Zo'n tweehonderd waterschappen gingen

Brabantse Delta voor en hun DNA is nog duidelijk herkenbaar in het nieuwe waterschap. Waar vroeger polders, dijken en sluizen een hoofdrol speelden, ligt het accent vandaag de dag op de zuivering van afvalwater.

De Rotterdamse historicus en cartograaf Jan van den Noort laat zien hoe die lappendeken van polders en polderpjes werd samengevoegd en welke rol het verlangen naar schoon water daarbij speelde. Brabant liet zich niet gemakkelijk kennen, maar het is een verbluffend rijke geschiedenis geworden. Die rijkdom wordt nog onderstreept door verrassende foto's van Joop Reijngoud, heldere kaartjes van de auteur en een fris ontwerp van Karin ter Laak.

±192 blz., ±€25,-
ISBN 978-90-8704-132-8
gebonden, geïllustreerd
(deels kleur)
verschijnt november 2009
NUR 680/693

Zie ook: Noort, *De hand in eigen boezem. Waterkwaliteit in het Hoogheemraadschap van Delfland 1888-2003*, ISBN 90-6550-778-7, €25,-; Postma, *Het hoogheemraadschap van Delfland in de middeleeuwen 1289-1589*, ISBN 90-6550-222-X, €40,-; Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis regulier abonnement (2 nrs.) €22,-; *Waterschappen in Nederland. Een bestuurskundige verkenning van de institutionele ontwikkeling*, ISBN 90-6550-365-X, €24,-; *Zeven eeuwen Rijnlandse uitwatering in Spaarndam en Halfweg. Van beveiliging naar beheersing*, ISBN 90-72381-05-X, €21,-

AD VAN BEMMEL

De Lekdijk van Amerongen naar Vreeswijk

Negen eeuwen bescherming van Utrecht en Holland

De Lekdijk van Amerongen naar Vreeswijk is een van de belangrijkste rivierdijken van ons land. Deze zogeheten Lekdijk Bovendams (33 kilometer) beschermt al zo'n negenhonderd jaar Utrecht en Holland. Sociaal-geograaf Ad van Bemmelen beschrijft de dijk aanleg, de relatie met de ontginning van het land achter de dijk, de dijkdoorbraken en het onderhoudsysteem van de dijk, de zogenaamde verhoefslag. Dit uit de Middeleeuwen daterende systeem hield in dat honderden dijkplichtigen de dijk zelf onderhielden. De laatste resten hiervan zijn pas enkele decennia geleden verdwenen. Het boek is voorzien van een groot aantal illustraties en kaarten, waarvan een deel niet eerder is gepubliceerd. Het bevat ook veel persoonlijke verhalen: onderhoud van dijken is mensenwerk.

Ad van Bemmelen verbindt de geschiedenis van de Lekdijk nadrukkelijk met de huidige aandacht voor toekomstige hoge waterstanden en het overheidsbeleid 'Ruimte voor de Rivier'.

Zie ook: Dehé, "Een slaafsch en ongezond bedrijf". De geschiedenis van het openbaar vervoer in Waterland, 1630-1880, ISBN 90-6550-853-8, €39,-; Hollanders en het water. Twintig eeuwen strijd en profijt, ISBN set 978-90-6550-973-4, €39,-; Timmer, Profeet in eigen land. Philips van Leiden en het publieke belang, ISBN 978-90-8704-026-0, €29,-; Waterbeheer in het verleden [=JEG 2001], ISBN 90-382-0473-6, €14,90; Water Management, Communities and Environment. The Low Countries in Comparative Perspective, c. 1000-c. 1800 [=JEG 2005/2006], ISBN 90-382-0988-6, €14,90

±272 blz., ±€29,-
ISBN 978-90-8704-117-5
gebonden, geïllustreerd (kleur)
reeks HRKR deel 9
verschijnt november 2009
NUR 680/904

Randstad

[=themanummer *Holland Historisch Tijdschrift* 41 (2009) 3]

Onder gastredactie van SJOERD BIJKER, PAUL VAN DE LAAR, HENK LALOLI & KIM ZWEERINK

De Randstad is een vreemde metropool: een losse organisatie van stedelijke agglomeraties zonder duidelijk dominant centrum. Er is veel over de Randstad geschreven, maar vooral door planologen en economen, nauwelijks door historici. De recente discussies over de bestuurbaarheid van Nederland en de bijzondere plaats van de Randstad tonen hoezeer het aan historisch inzicht ontbreekt. De auteurs (historici, demografen, stedenbouwkundigen, economen) van dit themanummer van *Holland* bieden met hun bijdragen een forum voor het noodzakelijke debat.

Inhoud: REDACTIE, De Randstad: van sikkel tot hoefijzer JACO ZUIJDERDIJN, In hetzelfde schuitje. Collectieve publieke schuld als integrerend fenomeen in laat-middeleeuws Holland REINOUT RUTTE, Stadswording in Holland (12de-14de eeuw). Ligging in het landschap en vroege ruimtelijke inrichting van de steden in het westen van Nederland NIKKI BRAND, De Randstad volgens de *ranksize rule* – acht eeuwen verstedelijking in het westen van Nederland PAUL VAN DE LAAR/KIM ZWEERINK, De Randstad: een vreemde metropool HARM KAAL, Cultuur in de Randstad. De stedelijke overheid en het culturele leven in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, 1900-1940 HAN MEYER, Delta-stedenbouw – een vak apart. Stadsvorming en waterbouw tussen conflict en consensus FRANK VAN OORT/MARTIJN BURGER/ MARK HISSEN/EVERT-JAN VISSER, De ontwikkeling van economische specialisaties en complementariteit in de Randstad in de periode 1963-2004 Epiloog: VINCENT VAN ROSSEM, Het Westen des Lands Tijdingen: CARIN GAEMERS, Interview Pim Kooij Metamorfose: WILLEM BOON, Het verdwenen stoomgemaal in Rotterdam en het zand van de Waalhaven Over de auteurs

±96 blz., €15,-

ISBN 978-90-70403-59-1

ingenaaid, geïllustreerd

Holland 41 (2009) 3

verschijnt augustus 2009

NUR 680/740

Zie ook: Blauw, *De stad is nooit af. Ontstaan en ontwikkeling van het stadsdeel Slotervaart, van Algemeen Uitbreidingsplan tot stedelijke vernieuwing*, ISBN 90-6550-898-8, €10,-; *Stadswording in de Nederlanden. Op zoek naar overzicht*, ISBN 978-90-8704-081-9, €19,-; *Stadsgeschiedenis regulier abonnement* (2 nrs per jaar) €30,-

Identiteitspolitiek

Media en de constructie van gemeenschapsgevoel

Onder redactie van MARCEL BROERSMA en JOOP W. KOOPMANS

De constructie van gemeenschappen is in de eerste plaats identiteitspolitiek. Politieke partijen, naties of regionale bewegingen proberen mensen die elkaar niet persoonlijk kennen, te laten marcheren onder hetzelfde vaandel. Zo ontstaan machtsblokken en kunnen maatschappelijke veranderingen worden ingezet. Media functioneren als makelaars in dit proces: via de media wordt een groepsidentiteit gevormd en in stand gehouden. Aan de hand van verschillende media worden in deze bundel processen van identiteitsvorming in heden en verleden geanalyseerd. De essays laten zien dat het begrip ‘verbeelde gemeenschap’, vooral gebruikt in de context van nationalisme en staatsvorming, een veel bredere toepasbaarheid heeft en vruchtbare en spannende wegen opent voor historisch onderzoek.

Inhoud: MARCEL BROERSMA, Inleiding JOOP W. KOOPMANS, Een strijd op papier. Patriotten en prinsgezinden over het vaderland BAS DE JONG, Grensoverschrijdend en gelijktijdig. Radio en de arbeidersbeweging in het interbellum JANNY DE JONG, Een koloniale verbeelde gemeenschap. De Nederlandse documentaire films, 1911-1941 SUSAN AASMAN, The WELL als utopische gemeenschap. De eerste settlers in een digitale wereld ONNO VAN NIJF, ‘Aristos hellônôn’. Atletiek en Griekse identiteit in het Romeinse Rijk HANNO BRAND, Het vertekend beeld van de Hanze. Ideologische en politieke misvattingen over een middeleeuwse koopliedengemeenschap HILDE KRIPS-VAN DER LAAN, Van de zijlijn bekeken. Multatuli en de Multatulianen DIRK JAN WOLFFRAM, Deftige hervormers. Internationale congressen van statistici en hygiënisten in de negentiende eeuw GERRIT VOERMAN, Dubbele nationaliteiten. De Sovjet-Unie als het politieke vaderland van de Nederlandse communisten BERDIEN STAATS, Bindend en verdelend. De IRA en de Ierse verbeelde gemeenschap MARIJN MOLEMA, Functionele verbeelding. Het voorbeeld van Noord-Nederland CHRISTIANE HEISER, De wansmaak van Thorn Prikker. Arts and Crafts, ‘t Binnenhuis en de nationale identiteit in Nederland rond 1900 BARBARA HENKES, *Courier du cœur*. Brieven en de constructie van ‘familie’ als transnationale gemeenschap

Zie ook: ‘Getemd maar rusteloos’. *De Zuiderzee verbeeld. Een multidisciplinair onderzoek*, ISBN 978-90-8704-039-0, €25,-; *Nieuwe gemeenschappen [=Holland 39 (2007) 3]*, ISBN 978-90-70403-357-7, €15,-; *Noordzij, Gelre. Dynastie, land en identiteit in de late Middeleeuwen*, ISBN 978-90-8704-067-3, €39,-

±192 blz., ±€19,-
ISBN 978-90-8704-119-9
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt december 2009
NUR 680/695

Boedjang stal.
Staljongen.

Koesir.
Koesier.

In- & export

De relatie tussen de neerlandistiek en de buitenwereld

[=themanummer Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde 125 (2009) 2]

Onder redactie van NELLEKE MOSER en FRED WEERMAN

Dat er nog steeds een tijdschrift is waarin Nederlandse taal- en letterkunde bewust worden gecombineerd, is gezien de ontwikkelingen van de afgelopen decennia binnen de neerlandistiek bijzonder. Ter gelegenheid van de 125^e jaargang

richt de redactie de blik op de relatie met de ‘buitenwereld’. Hoe staat het met de handelsbalans? In welke mate bepalen de resultaten van de Nederlandse taal- en letterkunde de agenda van andere (sub)disciplines of juist het omgekeerde? Of gaan de Nederlandse taal- en letterkunde hun eigen weg? En welke ‘in- en export’ bestaat er in Nederlandse taal en literatuur? In welke opzichten is de Nederlandse literatuur, respectievelijk de Nederlandse taal, verweven met andere literaturen/talen of staat zij op zichzelf?

In negentien essays spreken taalkundige en letterkundige neerlandici uit binnen- en buitenland zich uit over: de plaats van buitenlandse literatuur in de literatuurgeschiedschrijving (BUELENS, VAN KALMTHOUT, KOPPENOL, OOSTERHOLT), over een (hernieuwde) aansluiting tussen taal- en letterkunde, met name op het terrein van de stilistiek (DE GEEST, VAN DALEN-OSKAM, HOEKSEMA), over interdisciplinaire en geografische grensoverschrijdingen (ELFFERS, WARNAR, WEERMAN), over unieke en betekenisvolle aspecten van het Nederlands op het gebied van spelling (NEIJT) en fonologie (ZONNEVELD), over Nederlandse woorden in andere talen (VAN DER SIJS), over de relatie tussen de letterkundige neerlandistiek en de hedendaagse maatschappij (HEYNDERS, MEIJER), over de impact en het belang van de fysieke uitwisseling van personen tussen de neerlandistiek *intra* en *extra muros* (HOWELL) en over de presentatie van Nederlandstalige literatuur en de studie daarvan aan een internationaal publiek (BESAMUSCA, JOLDERSMA, MOSER).

116 blz., €15,-

ISBN 978-90-8704-114-4

ingenaaid, geïllustreerd

TNTL 125 (2009) 2

reeds verschenen

NUR 621/616

Zie ook: *Eene bedenkelijke nieuwigheid. Twee eeuwen neerlandistiek*, ISBN 90-6550-578-4, €16,-; *Buitenlandse literatuur in Nederland* [=TNTL 124 (2008) 1], geen ISBN, €15,-; *'I have heard about you'. Foreign women's writing crossing the Dutch border: from Sappho to Selma Lagerlöf*, ISBN 90-6550-752-3, €30,-

JUDIT GERA EN AGNES SNELLER

Inleiding Nederlandse literatuurgeschiedenis voor de internationale neerlandistiek

Buiten Nederland en Vlaanderen bestaan er ongeveer driehonderd vakgroepen Nederlandse Taal en Cultuur. Het vakonderdeel letterkunde maakt vrijwel overal deel uit van het curriculum. Docenten en studenten moeten echter werken met lesmateriaal dat niet voor hen is geschreven. Dat is lastig, omdat dit materiaal voortbouwt op een bepaalde basiskennis van de Nederlandse literatuur die alleen in het Nederlandse voortgezet onderwijs wordt aangeboden.

Agnes Sneller en Judit Gera, beide betrokken bij het onderwijs aan studenten Nederlands extra muros, hebben daarom een literatuurgeschiedenis geschreven speciaal voor deze doelgroep. In zeven chronologisch geordende hoofdstukken worden de hoogtepunten uit de Nederlandse literatuur van zowel Vlaanderen als Nederland besproken. In elk hoofdstuk wordt bovendien aandacht besteed aan de historische context. Ook worden er verschillende literatuurbenaderingen behandeld en tekstanalyses gegeven. Alle hoofdstukken worden afgesloten met een aantal opdrachten. Het boek kan als studie- en leerboek dienst doen in de gehele internationale neerlandistiek.

Zie ook: Duinhoven, Floris, *Gloriant en Walewein. Middelnederlandse kringloopliteratuur*, ISBN 90-6550-900-3, €25,-; 'Ik leer Nederlands omdat ...' Een project van het Algemeen-Nederlands Verbond. *Studenten Nederlands in Europa vertellen over hun liefde voor de Nederlandse taal en cultuur*, ISBN 90-6550-727-2, €9,50; *Medioneerlandistiek. Een inleiding tot de Middelnederlandse letterkunde*, ISBN 90-6550-613-6, €24,-; *Van spiegels en vensters. De literaire canon in Nederland*, ISBN set 978-90-8704-073-4, €29,-

±240 blz., ±€20,-
ISBN 978-90-8704-133-5
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt oktober 2009
NUR 621/680

JO SPAANS, TRUDELIIEN VAN 'T HOF en DUNJA HAK *Het beroerde Rome*

Spotprenten op de Oud-bisschoppelijke Clerezij

Toen de Oud-bisschoppelijke Clerezij in 1723 Cornelis van Steenoven tot bisschop liet wijden, betekende dit een formele afscheiding van de 'kerk van Utrecht' van de rooms-katholieke wereldkerk. Achtergrond van dit conflict werd gevormd door een theologische controverse over de leer van de kerkvader Augustinus, sociale verschillen binnen de katholieke geestelijkheid in de Republiek en onenigheid over de beste vorm van katholieke zielzorg en kerkelijk bestuur.

Het beroerde Rome behandelt spotprenten en satirische bord- en kaartspellen over de rivaliteit tussen jansenisten en anti-jansenisten in de vooravond van het Utrechts Schisma. Het laat zien hoe in de achttiende eeuw satire werd ingezet in een kerkelijk conflict waarin op het eerste gezicht weinig te lachen viel. De 'Deense cartoonkwestie' heeft duidelijk gemaakt hoezeer godsdienst een onderdeel is van groepsidentiteit en hoe diep spotten met die religieuze identiteit een religieuze minderheid kan kwetsen. Hoe zat dat in de achttiende eeuw?

±96 blz., ±€14,-
ISBN 978-90-8704-129-8
ingenaaid, geïllustreerd
reeks ZPR deel 29
verschijnt december 2009
NUR 685/704

Zie ook: Groenveld, *Huisgenoten des geloofs. Was de samenleving in de Republiek der Verenigde Nederlanden verzuild?*, ISBN 90-6550-137-1, €13,-; Stafen storm. *Het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland in 1853: actie en reactie*, ISBN 90-6550-726-4, €32,-; Wall, *Socrates in de hemel? Een achttiende-eeuwse polemiek over deugd, verdraagzaamheid en de vaderlandse kerk*, ISBN 90-6550-176-2, €13,-; Zuthem, *'Heelen en halven'. Orthodox-protestantse voormannen en het 'politiek' antipapisme in de periode 1872-1925*, ISBN 90-6550-648-9, €29,-

LOU SPRONCK

Theodoor Weustenraad (1805-1849) en de 'Percessie van Scherpenheuvel'

Theodoor Weustenraad was een kind van de Revolutie: hij was gegrepen door de idealen van vrijheid en gelijkheid en kende de onvrede van de romanticus die droomt van een nieuwe aarde. Zijn leermeester aan de Luikse universiteit, Johannes Kinker, scherpste zijn kritische blik. In Maastricht werd Weustenraad redacteur van het dagblad *L'Éclaircur*, waarin hij de politiek van Willem I bestreed. In 1830 uitgeweken naar België raakte hij in de ban van het Saint-Simonisme, het 'nieuwe christendom'. Hij geloofde in een betere toekomst dankzij de industrie en bezong de wonderen der techniek. Met essays en gedichten droeg hij bij aan de natievorming in de jonge Belgische staat.

De *Percessie van Scherpenheuvel*, een 'mock epic' in Maastrichts dialect, biedt een veelkleurig palet van lichtvoetigheid, erotiek, antiklerikale satire, zelfspot, religiositeit, maatschappijkritiek. De tekst, toegevoegd aan deze biografie, blijkt 160 jaar na Weustenraads dood nog steeds springlevend.

Zie ook: Dijk, Henri Hermans (1883-1947). *De grondlegger van het Limburgs muziekleven*, ISBN 90-6550-188-6, €21,-; Kessels-van der Heijde, Maastricht, Maastricht, Mestreech. *De taalverhoudingen tussen Nederlands, Frans en Maastrichts in de negentiende eeuw*, ISBN 90-6550-713-2, €29,-; Oort, *Film en het moderne leven in Limburg. Het bioscoopwezen tussen commercie en katholieke cultuurpolitiek (1909-1929)*, ISBN 978-90-8704-019-2, €22,-; Verhage, *Katholieken, Kerk en Wereld. Roermond en Helmond in de lange negentiende eeuw*, ISBN 90-6550-742-6, €29,-

512 blz., €49,-
ISBN 978-90-8704-107-6
gebonden, geïllustreerd
reeks MM deel 72
verschijnt oktober 2009
NUR 680/621

WILLEM VAN DER MEIDEN 'Zoo heerlijk eenvoudig'

Geschiedenis van de kinderbijbel in Nederland

Al drie eeuwen lang worden er in Nederland kinderbijbels en 'vertalingen' van Bijbelgedeelten voor kinderen uitgegeven. Naar deze rijke traditie – er zijn bijna 900 verschillende uitgaven bekend – is niet of nauwelijks wetenschappelijk onderzoek gedaan.

In dit toegankelijk geschreven boek brengt theoloog en journalist Willem van der Meiden het hele veld in kaart. Hij beschrijft talloze kinderbijbels en citeert veelzeggende passages, staat stil bij bijzondere uitgaven en trendbreuken en brengt de ontwikkelingen binnen het genre van de kinderbijbel in verband met kerk en theologie, opvoedingsidealen, bijbelliefde en vroomheid, verzuiling en secularisering in de Lage Landen. Van der Meiden besteedt hierbij ook ruime aandacht aan de rol van illustraties en illustratoren in kinderbijbels. Tot slot vergelijkt hij de Nederlandse kinderbijbels met die in het buitenland. 'Zoo heerlijk eenvoudig' wordt afgesloten met een overzicht van alle in Nederland verschenen kinderbijbels.

±368 blz., ±€29,-
ISBN 978-90-8704-120-5
gebonden, geïllustreerd
(deels kleur)
verschijnt december 2009
NUR 680/704

Zie ook: Bas, *Een mijter zonder kruis. Sint-Nicolaas in de protestantse pers 1945-2000*, ISBN 90-6550-770-1, €25,-; Dane, *'De vrucht van bijbelsche opvoeding'. Populaire leescultuur en opvoeding in protestants-christelijke gezinnen, circa 1880-1940*, ISBN 90-6550-539-3, €24,-; Jan en Casper Luyken te boek gesteld. *Catalogus van de boekencollectie Van Eeghen in het Amsterdams Historisch Museum*, ISBN 90-6550-581-4, €62,-; *Materieel christendom. Religie en materiële cultuur in West-Europa*, ISBN 90-6550-746-9, €27,-; *Middel nederlandse bijbelvertalingen*, ISBN 978-90-6550-964-2, €25,-

SANNE PARLEVLIE

Meesterwerken met ezelsoren

Bewerkingen van literaire klassiekers voor kinderen 1850-1950

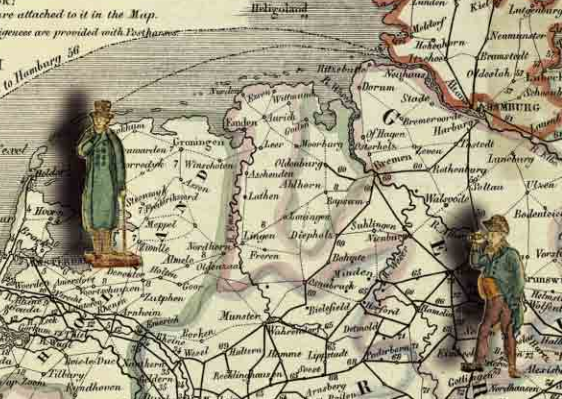
Reynaert de Vos, Tijl Uilenspiegel, Robinson Crusoë ... Deze namen staan in ons collectieve geheugen gegrift, maar hebben we wel allemaal dezelfde Reynaert, dezelfde Tijl, dezelfde Robinson, Gulliver, Münchhausen en Don Quichot voor ogen? De meeste mensen kennen deze personages namelijk niet uit de oorspronkelijke verhalen, maar uit hervertellingen, uit kinderboekbewerkingen die elke nieuwe generatie lezers een nieuwe generatie helden bieden. Helden die net zoveel van hun literaire voorvaders kunnen verschillen als familieleden van elkaar.

Juist omdat deze 'klassiekers' steeds worden aangepast, vormen ze een prachtige bron voor het achterhalen van opvattingen over kinderen, opvoeding, onderwijs en literatuur door de tijd heen. In *Meesterwerken met ezelsoren* laat Sanne Parlevliet heel mooi zien hoe bewerkingen van literaire klassiekers zich tussen 1850 en 1950 in een wankel evenwicht bevonden tussen moralisme en vermaak, gevaar en bescherming, massaproductie en literatuur, ethiek en esthetiek.

Zie ook: Janssen, *In het licht van de kritiek. Variaties en patronen in de aandacht van de literatuurkritiek voor auteurs en hun werken*, ISBN 90-6550-415-X, €26,-; Korevaart, *Ziften en zelmknoopen. Literaire kritiek in de Nederlandse dag-, nieuws- en weekbladen 1814-1848*, ISBN 90-6550-638-1, €35,-; Los, *Opvoeding tot mens en burger. Pedagogiek als Cultuurkritiek in Nederland in de 18e eeuw*, ISBN 90-6550-887-2, €35,-; Tot burgerschap en deugd. *Volksopvoeding in de negentiende eeuw*, ISBN 90-6550-897-X, €19,-

±448 blz., ±€39,-
ISBN 978-90-8704-121-2
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt november 2009
NUR 686/621

ALPITA DE JONG **Knooppunt Halbertsma**

Joast Hiddes Halbertsma (1789-1869) en andere Europese geleerden over het Fries en andere talen, over wetenschap en over de samenleving

Joast Hiddes Halbertsma, taalgeleerde, Fries schrijver en doopsgezind dominee, onderhield contacten met een groot aantal andere Europese taalgeleerden. In zijn bewaard gebleven brieven wordt de stand van zaken met betrekking tot het taalonderzoek uitgewisseld.

Halbertsma stond betrekkelijk kritisch tegenover de moderne, vooral in Duitsland ontwikkelde taalwetenschappelijke methode. De ideeën over taal en het succes van de nieuwe methode hadden niet alleen een wetenschappelijke achtergrond, maar ook politieke en maatschappelijke dimensies.

Onder de oude en nieuwe volkstalen die zich konden verheugen in de aandacht van de geleerden, was ook het Fries. De eerbiedwaardige oude Friese rechtsteksten en de associatie van Friezen met vrijheid en democratie hadden al vóór de Franse revolutie die belangstelling op gang gebracht. Met zijn bemoeienis met het Fries wilde Halbertsma echter niet zozeer een regionale Friese cultuur versterken, zo blijkt uit deze studie, maar een bijdrage leveren aan de opbouw van Nederland en Europa.

±480 blz., ±€39,-
ISBN 978-90-8704-134-2
ingenaaid, geïllustreerd
verschijnt september 2009
NUR 680/616

Zie ook: Baneke, *Synthetisch denken. Natuurwetenschappen over hun rol in een moderne maatschappij, 1900-1940*, ISBN 978-90-8704-034-5, €19,-; G.G. Kloeke [=TNTL 121 (2005) 3], €15,-; *De palimpsest. Geschiedschrijving in de Nederlanden 1500-2000* [Tekstboek en Fragmenten], ISBN 90-6550-698-5, set in foedraal €35,-; *Reizende ideeën* [=DNE 32 (2008) 1], geen ISBN, €10,-; Theunissen, 'Nut en nog eens nut'. *Wetenschapsbeelden van Nederlandse natuuronderzoekers, 1800-1900*, ISBN 90-6550-623-3, €24,-

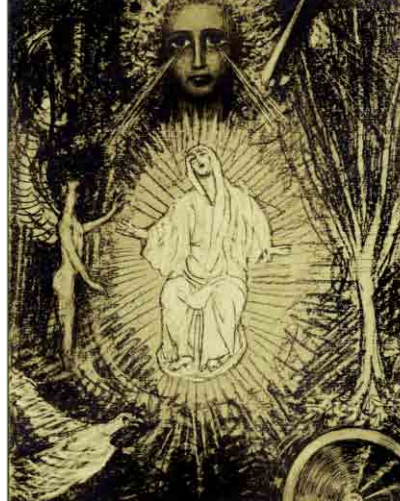
ANNETTE VAN DIJK

'Welk een ketter is die vrouw geweest!'

De plaats van Albert Verwey in de Hadewijchreceptie

In de loop van de negentiende eeuw kreeg het in 1838 herontdekte werk van Hadewijch geleidelijk meer bekendheid. Albert Verwey, mede-oprichter van *De Nieuwe Gids*, heeft een belangrijke rol gespeeld in de receptie van haar werk, juist buiten de kerkelijke kring van mensen met belangstelling voor middeleeuwse geestelijke letterkunde.

Deze studie beschrijft de wijze waarop Verwey zich met Hadewijch heeft beziggehouden: als dichter die haar in zijn eigen poëzie opvoerde, als criticus die studies over haar werk besprak, als vertaler van vooral de visioenen en als hoogleraar in zijn colleges. Annette van Dijk onderzoekt in hoeverre Verweys ideeën over Hadewijch aansloten bij de belangstelling voor oude en nieuwe mystiek rond 1900. Ook de invloed van de Vlaamse mediëvist en Hadewijchkenner J. van Mierlo komt aan de orde. Verwey waardeerde Hadewijch vooral als eigenzinnig kunstenaar, wat hij tot uitdrukking bracht in de uitroep 'Welk een ketter is die vrouw geweest!'

Zie ook: Deploige, *In nomine femineo indocta. Kennisprofiel en ideologie van Hildegard van Bingen* (1098-1179), ISBN 90-6550-290-4, €22,-; *Mi quam een schoon geluit in mijn oren. Het werk van Suster Bertken*, ISBN 978-90-6550-966-6, €19,-; *Het leven van Lutgard. Bloemlezing uit het Koppenhaagse Handschrift*, ISBN 90-6550-022-7, €23,-; *Mulder-Bakker, Verborgene vrouwen. Kluiszinaressen in de middeleeuwse stad*, ISBN 978-90-6550-996-3, €19,-; *Op reis met Memoria*, ISBN 90-6550-809-0, €17,-; *De Vita van Hildegard*, ISBN 90-6550-610-1, €21,-

438 blz., €39,-
ISBN 978-90-8704-102-1
ingenaaid, geïllustreerd
reeds verschenen
NUR 680/621

Geschiedenis van de advocatuur in de Lage Landen

[=themanummer *Pro Memorie* 11 (2009) 1-2]

Onder redactie van GRETHA DONKER en GEORGES MARTYN

In 1810 reorganiseerde Keizer Napoleon de advocatuur. De Franse revolutionairen hadden enkele jaren daarvoor de functies van 'avocat' en 'procureur' afgeschafte als hatelijke producten van het Ancien Régime. Napoleon plaatste deze beroepsgroep van 'praatzieke opruiers' onder toezicht van de uitvoerende macht. Koning Willem I behield de Napoleontische regeling, maar na de Revolutie van 1830 bevochten zowel de Nederlandse als Belgische balies hun autonomie. Dit themanummer belicht talrijke facetten uit de geschiedenis van de advocatuur in de Lage Landen.

Inhoud: GEORGES MARTYN, Advocaten en procureurs bij de Raad van Vlaanderen tijdens het Ancien Régime (o.a. St.-Ivo) JOS MONBALLYU, Advocaten van de duivel? De verdediging aan het woord in heksenprocessen BRAM DELBECKE, Ambitieuze verdedigers van het eigen vrije woord. Advocaten en de ijver voor de vrijheid van drukpers in de Belgische grondwet (1830-1831) BRAM VAN DAEL, De minister van justitie: advocaat of politicus? KAREL VELLE, De avoués/pleitbezorgers WILLY VAN EECKHOUTTE, De orde van advocaten bij de balie van Cassatie BRUNO DEBAENST, Arme pro Deo? Enkele rechtshistorische impressies van het historisch pro Deo-systeem in België BART COPPEIN, Edmond Picard en de deontologie van de advocaat PATRICK HUMBLET, De vrouwelijking van de advocatuur en van het juridische werkveld JAN VERSTRAETE, De Jodenverordeningen en de Belgische advocatuur BART QUINTELIER, Opkomst en ondergang van de Nationale Orde van Advocaten van België STEFAAN PARMENTIER/PAUL PONSAERS, De Vlaamse advocatuur, een empirisch onderzoek YVES T'SJOEN, Over advocaat-dichter Eddy Van Vliet PAUL BROOD/MARIE-CHARLOTTE LE BAILLY, Advocatuur in de noordelijke Nederlanden tot 1838. Verkenning van een weinig betreden onderzoeksterrein FRANK KEVERLING BUISMAN, Advocaten bij het Hof van Gelre en Zutphen (1610-1811) CORJO JANSEN, De opleiding van de advocaat vanaf het einde van de achttiende eeuw SJOERD FABER, De opmars van de strafadvocaat in Amsterdam, 1798-1811 WILLEM WITTEVEEN, Rhetorica: pleitredes SJOERD FABER/GRETHA DONKER, Rechtsbijstand aan on- en minvermogenden, rechtswinkels, sociale en strafadvocaat. Interview met prof. Theo A. de Roos RICHARD VERKIJK, De eer van de stand

±450 blz., ±€39,-

ISBN 978-90-8704-135-9

ingenaaid, geïllustreerd

PM 11 (2009) 1-2

verschijnt oktober 2009

NUR 680/820

Zie ook: Kok, *In dienst van het recht. Uit de geschiedenis van het Gerechtshof 's-Gravenhage en de daaraan vooraf gegane hoven (1428-heden)*, ISBN 90-6550-879-1, €29,-; Kok, *Rotterdamse juristen uit vijf eeuwen*, ISBN 978-90-8704-090-1, €39,-; Kok, *Van Raad van Brabant naar gerechtshof 's-Hertogenbosch. Zes eeuwen rechtspraakgeschiedenis*, ISBN 978-90-8704-053-6, €29,-

Afscheid van de wereld

De autobiografie van Boudewijn Donker Curtius 1746-1832

Editie MAARTEN W. VAN BOVEN

Boudewijn Donker Curtius was een bekend jurist en politicus in de Bataafs-Franse tijd. Hij begon zijn loopbaan als advocaat te Den Bosch, maar zou uiteindelijk in de landelijke politiek en de rechtspraak terechtkomen. Boudewijn Donker Curtius had verscheidene beroemde zonen, waarvan de liberale voorman en minister Dirk Donker Curtius de bekendste is.

In zijn hier uitgegeven autobiografie schrijft hij met humor en veel gevoel voor het detail over zijn jeugdjaren in Helmond en zijn kostschooljaren in Den Bosch. Zijn verslag over zijn studententijd in Leiden is een unieke beschrijving van het reilen en zeilen van de Academie, de hoogleraren en de colleges. Dat geldt ook voor de patriottentijd in Den Bosch, de verovering van die stad door de Fransen in 1794, de landspolitiek, zijn ervaring als hoogste rechter met Lodewijk Napoleon, Lebrun, de Franse prefecten en de regering in Parijs tijdens de Franse inlijving.

Zie ook: Aubigny, 'Niet zo erg Hollands'. Dagboek van een reis naar Nederland (1790-1791) door Nina d'Aubigny, ISBN 90-6550-174-6, €18,-; Eijck, *Mijne waarde vrindin. Een Gents journaal* (1790-1791), ISBN 90-6550-175-4, €20,-; Hull, *Autobiografie* (1778-1854), ISBN 90-6550-134-7, €47,-; Knock, *Uit Liefde voor Vaderland en Vrijheid. Het journaal van de patriot Arie Johannes Knock over de periode 1784 tot 1797*, ISBN 90-6550-125-8, €23,-; Paape, *Mijne vrolijke wijsgeerte in mijne ballingschap*, ISBN 90-6550-141-X, €16,-; Vreede, *Mijn levensloop* [1750-1796], ISBN 90-6550-124-X, €13,-

192 blz., €20,-
ISBN 978-90-8704-122-9
ingenaaid, geïllustreerd
reeks ED deel 25
verschijnt november 2009
NUR 680/681

Wie in de politiek gaat, is weg?

Protestantse politici en de christelijk-sociale beweging

Onder redactie van PAUL WERKMAN en ROLF VAN DER WOUDE

Deze bundel bevat tien geschreven portretten van protestantse politici. Onder hen bekende personen als Barend Biesheuvel, Hannie van Leeuwen en Aritius Talma, maar ook minder bekende als Arie Colijn (broer van minister-president Hendrikus Colijn) en Willem de Vlucht. Zij hebben met elkaar gemeen, dat het protestantse maatschappelijk middenveld de springplank was voor hun politieke carrière. Hun successen en falen, hun dilemma's en oplossingen worden beschreven. De centrale vraag is hoe zij zich als politici opstelden. Werden zij advocaten van de organisaties waaruit zij voortkwamen, stelden zij zich op als onafhankelijke politici of gingen zij op in de partij die zij vertegenwoordigden?

De tien portretten en de twee inleidingen – een over de algemene verhoudingen tussen politiek en maatschappelijk middenveld en een over de veranderingen in het parlementair bedrijf – geven een bijzonder beeld van politiek en samenleving in het tijdperk van de verzuiling.

±320 blz., ±€29,-
ISBN 978-90-8704-105-2
gebonden, geïllustreerd
reeks PR deel 34
verschijnt augustus 2009
NUR 686/697

Zie ook: Bruijn/Werkman, *Van tuindersknecht tot onderkoning. Biografie van Marinus Ruppert. Deel I De jaren 1911-1947*, ISBN 90-6550-653-5, €20,-; *Geloof in eigen zaak. Markante protestantse werkgevers in de negentiende en twintigste eeuw*, ISBN 90-6550-910-0, €30,-; *Groen van Prinsterer in Europese context*, ISBN 90-6550-695-0, €15,-; *Groenewold, Christelijk en sociaal. Biografie van J.R. Slotemaker de Bruïne*, ISBN 978-90-8704-008-6, €12,-; *Vliet, Groen van Prinsterers historische benadering van de politiek*, ISBN 978-90-8704-035-2, €39,-

GEORGE HARINCK

Abraham Kuyper in Amerika

In 1898 reisde Abraham Kuyper naar de Verenigde Staten om een eredoctoraat van Princeton University in ontvangst te nemen en een lezingenserie te verzorgen aan het naastgelegen presbyteriaanse seminarie. Maar daarnaast wandelde hij in de Adirondacks, bezocht hij de grote steden aan de oostkust en deed hij de Nederlandse emigrantengemeenschappen in het Midden Westen aan. Overal begeesterde Kuyper de Amerikanen met zijn publieke optreden: hoe langer hij in Amerika verbleef, hoe meer uitnodigingen voor spreekbeurten hij ontving. En overal zette hij de betekenis van het calvinisme voor de moderne samenleving uiteen. Hij genoot van de sympathie die hem ten deel viel en bleef uiteindelijk vier maanden in de Verenigde Staten.

George Harinck beschrijft in dit boek Kuypers reis. Tevens zijn hierin opgenomen Kuypers verslag *Varia Americana* uit 1899 en de brieven die hij van uit Amerika aan zijn vrouw schreef.

Zie ook: Krabbendam, *Vrijheid in het verschiet. Nederlandse emigratie naar Amerika 1840-1940*, ISBN 90-6550-947-X, €29,-; Smeets, *The business of being a woman. Ida M. Tarbell en het Amerikaanse vrouwenvraagstuk, 1909-1915* [=UHC 18/3], ISBN 90-72131-36-3, €12,50; Vos van Steenwijk, *Een grand tour door de nieuwe republiek: journaal van een reis door Amerika, 1783-1784*, ISBN 90-6550-172-X, €20,-; Vries, *Complexe consensus. Amerikaanse en Nederlandse intellectuelen in debat over politiek en cultuur 1945-1960*, ISBN 90-6550-531-8, €30,-

±192 blz., ±€19,-
ISBN 978-90-8704-128-1
ingenaaid, geïllustreerd
reeks PR deel 35
verschijnt oktober 2009
NUR 686/697

De waarde van kennis

[=themanummer *De negentiende eeuw* 33 (2009) 1]

Onder redactie van MAARTJE JANSE e.a.

Hoe zat het met de relatie tussen kennis, welvaart en vooruitgang in de negentiende eeuw? Was de modernisering vooral te danken aan beter en meer op de praktijk en de natuurwetenschappen gericht onderwijs? De bijdragen in dit themanummer laten zien dat onderwijshervormingen, hoewel op zich belangrijk, geen grote bijdrage hebben geleverd aan de ontwikkeling naar een moderne samenleving. Netwerken waren belangrijker voor de sociale mobiliteit dan de mate van genoten onderwijs. Het onderwijs was vooral beschavend, maar sloot niet aan op de vakkennis die nodig was in de nijverheid en ontlukende industrie. Bovendien is onderwijs ook een politiek instrument en waar verzet is tegen gezag, kan onderwijs, hoe goed ook, niet gedijen.

Inhoud: MARLITE HALBERTSMA, De waarde van kennis JANNEKE WEIJERMARS, Neerlandistiek als bindmiddel van de natie: hoogleraar Schrant in Gent 1817-1830 WILMA VAN GIERSBERGEN, Mobiliteit van een beddenmaker. De kunstenaar Willem Hendrik Schmidt (Rotterdam 1809-1849 Delft) ROBERT-JAN WILLE, De nationale waarde van ontwikkeling. De patricische embryoloog Ambrosius Hubrecht en de noodzaak van de liberale staat om te investeren in onderwijs en wetenschap BOUDIEN DE VRIES, De waarde van kennis bij arbeiders en de kleine burgerij in de tweede helft van de negentiende eeuw *Aankondigingen en mededelingen*

72 blz., €10,-
geen ISBN
ingenaaid, geïllustreerd
DNE 33 (2009) 1
reeds verschenen
NUR 680/840

Zie ook: Beckers, *'Het despotisme der Mathesis'*. *Opkomst van de propaedeutische functie van de wetkunde in Nederland, 1750-1850*, ISBN 90-6550-762-0, €22,-; Boonstra, *De waardij van een vroege opleiding. Een onderzoek naar de implicaties van het alfabetisme op de inwoners van Eindhoven en omliggende gemeenten, 1800-1920*, ISBN 90-6550-380-3, €26,-; Verhoeven, *Ter vorming van verstand en hart. Lager onderwijs in oostelijk Noord-Brabant ca. 1770-1920*, ISBN 90-6550-381-1, €38,-

Over de grens

Internationale contacten aan Nederlandse universiteiten sedert 1876

Onder redactie van L.J. DORSMAN en P.J. KNEGTMANS

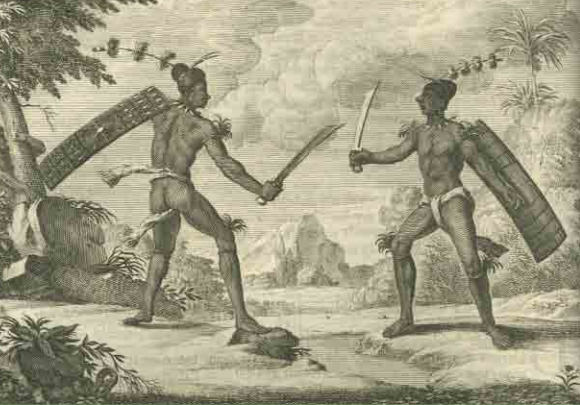
Sinds haar ontstaan in de twaalfde eeuw is de universiteit een internationale aangelegenheid geweest. Op zoek naar kennis en inzicht trokken zowel studenten als geleerden over de grens. In de negentiende en de twintigste eeuw kreeg dit verschijnsel echter bijzondere trekken, omdat er een spanningsveld ontstond tussen het nationalisme en deze internationalistische ondertoon van het universitaire bedrijf. In deze bundel blijkt dat internationalisering vele gezichten heeft: van studenten op zoek naar leermeesters, collega-onderzoekers die elkaar in het laboratorium opzoeken, politieke vluchtelingen die hun talent elders willen ontplooiën, invloed van wetenschappelijke theorieën en wetenschappelijke thema's die alleen maar in internationaal verband onderzocht kunnen worden tot een regelrechte braindrain.

Inhoud: LEEN DORSMAN, *Over de grens: inleiding* DIRK VAN DELFT, *Koude drukte. Het laboratorium van Heike Kamerlingh Onnes als internationaal centrum voor lage-temperatuuronderzoek* DAVID BANEKE, *Groningen – Leiden – de wereld. De succesvolle internationalisering van de Nederlandse astronomie* LINDIE KORF, *De Afrikaner nationalist: producten van het Nederlandse hoger onderwijs? De casus van D.F. Malan, 1900-1905* MARIJN HOLLESTELLE, *Paul Ehrenfest: katalysator van de internationale fysica* PETER JAN KNEGTMANS, *Gesloten grenzen? Spanningen rond de benoeming van buitenlanders aan Nederlandse universiteiten, 1918-1940* RUUD ABMA e.a., *De Utrechtse School: 'ontmoeting over grenzen'* GEORGE HARINCK, *Internationalisering aan de Vrije Universiteit*

Zie ook: *Keurige wereldbestormers. Over studenten en hun rol in de Nederlandse samenleving sedert 1876*, ISBN 978-90-8704-069-7, €14,-; *Onderzoek in opdracht. De publieke functie van het universitaire onderzoek in Nederland sedert 1876*, ISBN 90-978-8704-014-7, €16,-; *Stille wijkplaatsen? Politiek aan de Nederlandse universiteiten sedert 1876*, ISBN 90-6550-952-6, €12,-; *Universitaire vormingsidealen. De Nederlandse universiteiten sedert 1876*, ISBN 90-6550-896-1, €12,-

±160 blz., ±€16,-
ISBN 978-90-8704-136-6
ingenaaid, geïllustreerd
reeks u&s deel 5
verschijnt november 2009
NUR 680/694

Van Inlander tot Indonesiër

[=themanummer *Indische Letteren* 24 (2009) 2]

Onder redactie van SYLVIA DORNSEIFFER e.a.

In dit themanummer staat de beeldvorming ten aanzien van de inheemse bevolking van Indonesië in de Indisch-Nederlandse literatuur centraal. De bijdragen laten zien, dat er sinds de VOC-tijd steeds meer belangstelling is gekomen voor die inheemse bevolking en dat in de literatuur een ontwikkeling is te signaleren van

stereotypen naar individuen. Daarbij is sprake van een toenemende ontvoogding: het 'opheffen' van de inheemse bevolking, dat zich al in de achttiende eeuw begon te manifesteren en in de ethische politiek tot bloei kwam, is langzaam naar de achtergrond geschoven. Maar vooral wordt duidelijk, dat de Indonesiër steeds meer als medemens werd gezien en behandeld.

Inhoud: PETER VAN ZONNEVELD, Van primitieve inboorling tot medemens. Het beeld van de inheemse bevolking in de Indisch-Nederlandse literatuur ADRIENNE ZUIDERWEG, 'Een eijlander wt Iava welcks volck is hartneckich en opstinaet'. De Javaan in de VOC-literatuur SIEGFRIED HUIGEN, De verstandige Pelimao. François Valentyns voorstelling van de Alfoeren PETER VAN ZONNEVELD, Romantiek in sarong en kabaja? Javanen in de Indische almanakliteratuur CEES FASSEUR, 'Een domme, wrede satire op de Havelaarszaak'. Multatuli en de Maatschappij tot Nut van den Javaan GEERT ONNO PRINS, 'Deze stil nijdige, geheimzinnig fanatieke wajangpop'. Autochtone personages in *De stille kracht* DARJA DE WEVER, Het is geen kolonie, het is een wereld. De Ander in het werk van Augusta de Wit KEES SNOEK, De duif van Hatim en andere pijnlijke herinneringen. Het beeld van de inlander in *Het land van herkomst* van E. du Perron PAMELA PATTYNAMA, Totdat Constance kwam! Het inheemse in het werk van Maria Dermoût ESTHER TEN DOLLE, 'Want hier zit ik eindelijk tegenover een mens'. Ontmoetingen met Indonesiërs in het werk van A. Alberts

108 blz., €10,50

ISBN 978-90-8704-108-3

ingenaaid, geïllustreerd

IL 24 (2009) 2

reeds verschenen

NUR 621/691

Zie ook: Janse, *De geschiedenis van de 'Maatschappij tot Nut van den Javaan' 1866-1877. 'Waarheid voor Nederland, regtvaardigheid voor Java'*, ISBN 90-72131-42-8, €12,50; *Vertrouwd en vreemd. Ontmoetingen tussen Nederland, Indië en Indonesië*, ISBN 90-6550-6225, €18,-; *Het Indisch Sion. De gereformeerde kerk onder de Verenigde Oost-Indische Compagnie*, ISBN 90-0550-72-1, €20,-

Het Gilgameš-epos en de Griekse en Romeinse literatuur

[=themanummer *Lampas*. Tijdschrift voor classici 42 (2009) 2]

Onder redactie van BERT VAN DEN BERG e.a.

Dit themanummer is voor het grootste deel gewijd aan het Babylonische Gilgameš-epos. Al in de negentiende eeuw, toen de eerste fragmenten werden ontcijferd, zijn overeenkomsten opgemerkt met het Oude Testament (met name het zondvloedverhaal) en de antieke literatuur. De discussie naar aanleiding van de synthese van Martin West uit 1997 is ook voor *Lampas*-lezers interessant. Het gaat namelijk niet alleen om bekende en ook in het onderwijs veel gelezen teksten als de *Ilias* en de *Odyssee*, maar ook om algemene vraagstukken zoals de mate van autonomie van de Griekse cultuur ten opzichte van de beschavingen van het oude nabije Oosten, de aard van cultuurcontact en cultuuroverdracht en de rol daarbij van schriftelijke en mondelinge (en iconografische) tradities.

Inhoud: H. VANSTIPHOUT, Het Epos van Gilgameš. Een korte samenvatting H. VANSTIPHOUT, De betekenis van het Gilgameš-epos IRENE J.F. DE JONG, Homerus en het Gilgameš-epos: een poëtische vergelijking WOUTER F.M. HENKELMAN, Iter ad Paradisum. Terug naar Gilgameš, en verder RUTGER ALLAN, Orale elementen in de Homerische grammatica. Intonatie-eenheid en enjambement KOKKIE VAN OEVEREN, In situ. Illustrated History of the Roman Empire Auteursinformatie

Zie ook: *Antieke herinneringsplaatsen* [=Lampas 40 (2007) 4], ISBN 978-90-8704-016-1, €11,-; *Lampas* regulier abonnement (4 nrs.) €39,-; *Het Phaëdra-motief in de West-Europese cultuur* [=Lampas 41 (2008) 4], geen ISBN, €11,-; *Wonen in de Romeinse wereld* [=Lampas 39 (2006) 4], geen ISBN, €11,-

75 blz., €11,-
geen ISBN
ingenaaid
reeds verschenen
NUR 683/635

Doopsgezinde Bijdragen, nieuwe reeks 34 (2008)

Onder redactie van W. BERGSMA, J.J. BOSMA, D. DE CLERQ e.a.

Uitgave van de Doopsgezinde Historische Kring

Deze aflevering van de *Doopsgezinde Bijdragen* bevat artikelen over uiteenlopende onderwerpen uit de rijke geschiedenis van de doopsgezinden.

Inhoud: JELLE BOSMA, Redactioneel Artikelen: O. SCHUTTE, Jacob Pietersz. Van der Meulen of Jacob Pietersz. Van der Moelen? DIRK DE VRIES, 'Aardenburg anno 1662'. Een gevelsteen thuisgebracht ANNA VOOLSTRA, 400 jaar doopsgezinden bij 't Lam in Amsterdam. Wat een kerkgebouw kan vertellen over de gemeente die zich er thuis weet HUIB J. ZUIDERVAART, 'Meest alle van best mahoniehout vervaardigd'. Het natuurfilosofisch instrumentenkabinet van de Doopsgezinde Kweekschool te Amsterdam, 1761-1828 ALLE G. HOEKEMA, Een oorlogsdagboek van een Haagse predikantsvrouw, 1940-1945 GERKE J.J. VAN HIELE, De zevensprong. Over doperse spiritualiteit JOUTE DE GRAAF/PIET VISSER/ROB B. WORKEL, Een drieluik over een gedenkwaardige drietraps happening bij de presentatie van drie doopsge-

zinde memorabilia te Witmarsum BONNY RADEMAKER-HELFFERICH, 160 jaar vermaning in Steenwijk (1848-2008) PIET VISSER, In memoriam Carl Friedrich Brüsewitz (1919-2008) AUKE DE JONG, In memoriam Cornelis van Duin (1927-2008) Tekstuitgave: PIET VISSER, Pieter Jansz Twisck (1565-1838) en zijn Vader Ons. Pleidooi voor nieuw onderzoek naar een van de productiefste menniste oudsten, ter inleiding van de teksteditie van een herontdekt maar onvoltooid gebleven handschrift Recensies Signalementen Verenigingsnieuws Personalía auteurs Colofon

294 blz., €29,50

ISBN 978-90-8704-109-0

ingenaaid, geïllustreerd

DB 34 (2008)

reeds verschenen

NUR 680/704

Zie ook: Hajenius, *Dopers in de Domstad. Geschiedenis van de Doopsgezinde Gemeente Utrecht 1639-1939*, ISBN 90-6550-740-X, €20,-; Trompetter, *Eén grote familie. Doopsgezinde elites in de Friese Zuidwesthoek 1600-1850*, ISBN 978-90-6550-977-2, €29,-; Verbeek, *'Menniste Paus'. Samuel Muller (1785-1875) en zijn netwerken*, ISBN 90-6550-860-0, €33,-